

L' ESCLOPETER

(CONTES D'INFANTS)

TOT just tenia jo catorze anys.

El meu pare era un víduu esclopeter, tan amic de les balles o el bon vi, que no hi havia a la vila altre cap-de-colla com ell, per tota cosa que fós alegria.

Però es veu que aquella mena de vida que devia dur, el feia cavilar quelcom, perque sovint, quan ningú podia sentir-nos, me deia: «No vull pas que passis la joventut entafurat en una cofurna de botiga, ploriquejant per a esgarrapar quatre sous, ni fent el tarlà com he fet jo fins ara. Tu ets jove i tens dalit, i el món no s'acaba pas rera les poques cases de la vila.»

Va donar-me ofici alegre: ofici de rodamón. I un dia, me va comprar unes espardenyes noves, va posar-me divuit quartos nuats en un pany de mocador, i'm va dir, «Apa! Deu te faci bò! Si un dia tornes i no'm troves en aquest recó de botiga, vina'm a dir un pare-nostre allí enllà» ...i senyalava dos xiprers raquítics que el vent feia vinclar damunt la torre del campanar de l'església.

Cap on havia d'anar, jo, si tot m'era pàtria...? No vaig pas rumiar gens. Sà com llà tot havia d'ésser nou i bonic per a mi. Més... sabeu, als homes sempre ens agraden les coses més oposades a les de consuetut. Per un bosquetà com era jo, que no havia vist mai rès més que alzines i fagedes, i prats i singles, el camí que'm semblava més sortós i més encantaire era el que dúia a mar.

—«Cap a mar, s'és dit...»—

El mar és molt lluny de les nostres muntanyes. Hi ha moltes llegües de mal camí ans d'arribar-hi: s'han de passar moltes penes, moltes alegries, i fer parada en molts hostals, abans no s'és a n'aquell mar que somnia la dorada imaginació d'un bailet bosquetà... Més jo no hi pensava pas llavores, amb aquestes coses...

Amb el farcell a la punta del bastó, carretera enllà, avall, avall, cap a fer fortuna.

Fer fortuna en aquella edat, era com si diguessim «arribar a un lloc hermós, tot plè de margueridoies i vinca-pervincas, i espenyant la porta secreta del castell de *Iràs-i-no'n-tornaràs*, fer-me meu el tresor del Pare-Gegantàs, i maridar-me amb una princesa a qui ha deixat encantada una bruixa per aquells paratges...»

Es clar que en el farcell de l'esperit hi portava més fantasia que no pas saber, i que'm feia més paúra poder trovar pel camí Compare llop o Comare guineu, que no pas les males companyies... I això que el primer company de carretera que vaig tenir, va pèndre'm de la faixa el mocador amb els divuit quartos!

Certament el camí que vaig empendre era bonic i de bon trescar. Sà i enllà tot eren olivets i vinyes esponeroses: pels marges de les feixes, fruitaven, ran de mà, els codonyers i les pomeres: les muntanyes de pins de l'horitzó donaven alegria al mirar; i les rieres, clares i remorejantes, que devallaven amb mi, bona fresca i companyia.

Redós les muntanyes, o per mig dels camps de blat, blanquejaven i se succeien les viles i les masies. Jo posava els ulls en tot, però l'esperit en lloc. Cada poble me donava el bon dia amb un riure de pau, i la bona nit amb un clucar d'ulls d'estrelles.

En un poble, les campanes de l'esglesia tocaven a bateig; en l'altre, brandaven a morts. En uns, per la terra nua i clivellada, passaven les mules llauradores, bravament brunyides damunt de l'horitzó; hi havía cançons pels camps, i quietud per les cases: en altres, hi havia claror de diumenge; soletat i silenci en els conreus, i balles a vila... Però tots tenien la mateixa fesomia del meu poble; tots devien tenir una botiga d'esclopeter, i un esclopeter, amic del ví i de les cançons, com el meu pare...

Per çò seguia el camí sense aturar-m'hi.

—Avall, avall, cap a mar...»

Més, quan s'ha caminat algun temps endebades,

arriba un dia que hom comença a sentir coïssor de descoratjament, per més ardit que sigui.

No hi arribaré mai? Serà que no segueixo el camí que hi mena...? – me preguntava.

***

Assentat en una ombra de camí, mirava enllà d'enllà si descubria claror de mar en el cel, o algun signe providencial que pogués conduir-me, quan—no sé si previngut de la meva propia frisança, o de on, —tornava pel mateix camí meu, un estrany viatger.

Era vell, però fort i secalló com una branca d'alzina. Vestia un capot de mariner, i els seus cabells esbullats, talment guardaven encara vent i aroma de mar...! d'aquella mar que jo desitjava...!

—Que Deu vos guard – li vaig dir—, sabrieu dirme, vos que veniu d'avall, si manca molt per a arribar a mar...?

Va mirar-me.

—Què se t'hi ha perdut, a mar...?—respongué amb mal humor.

I jo llavors vaig contar-li el cóm i el perquè de la meva pregunta.

—Pobre minyó!—va dir-me mirant amb aquelles bones mirades que tenen els vells per als infants... —La fortuna és força més enllà de la mar, encara. Però també la fortuna cada un se la porta dintre. Hi ha qui destria les sorres dels rius per a apilonar volvoretes d'or; però també n'hi ha que no més han de fer que esgarrapar-se el cor, i en troven a mans plenes... Quants anys tens...? Quinze? Doncs mira, quasi ets al primer terç de camí. No més hauras de fer que passar la carena i el veuras desseguida No't pots pas equivocar: per si acas, vaig a donar-te unes senyals que no fallen.

«Has de trovar tres tarongers. Un, ara, arribant, tot florit i de bon reposar. A meitat del camí, un altre, amb les branques plenes de taronges madures. I per fi, quan ja siguis en el lloc que desitges, el tercer taronger, qui et podrà oferir, tal vegada, la fortuna que cerques...» No'ls pots pas confondre amb cap més!

Els camins se't destriaran infinitament: uns, més planers; altres, més escarpats; els uns, amples i de bon seguir; altres tortuosos i equívocs, que no menen enlloc... Però a tu l'ombra i el profit de l'un t'ha de guiar fins a trovar a l'altre, i a l'altre. Si ho saps fer, seras feliç: més sinó ho fessis, te perdries molt fàcilment, i fins podries penedir-te'n alguna vegada...»

«Pensa que els arbres no vindran pas a tu. Que ells no's mouran d'allà on són: i t'esperen amb lo que bonament poden donar-te. No'ls hi vulguis rès que no sigui de profit per a tu, ni de rar ni de difícil per a ells *sigui lo que sigui*... El primer, té flors; el segon, fruits; el tercer, or... rès més! sents? Res més! i si hi ha alguna altre cosa, pensa que no és profitosa per a tu: al contrari...»

Tot content vaig fer-me ben bé càrrec d'aquelles paraules i li vaig prometre seguir els seus consells. Ens vàrem despedir donant-nos les mans: i l'un avall, l'altre munt enllà, vàrem seguir cada un el nostre camí oposat, aquell dia.

Volia donar-li la meitat del pà i formatge que tenia per a passar el camí, però va dir-me:

—No cal. Jo hi soc desseguida...

I davant la meva sorpresa, afegí:

—Vaig a fer d'esclopeter allí dalt,... en el poble de...—I va dir el nom del meu poble!!

***

—Justament esclopeter i justament a la meva vila...? pobre home...! vaig pensar,—i amb una mitja rialla de ironía i de compassió, vaig despedir-lo.

Prompte, l'aire dugué als meus sentits aroma de flors obertes: sentor de taronger florit, que posava alegría als ulls i una suau tremolor en la pell. I un compàs de dança s'anava fent més clar; i unes rialles sonores arribaven, amb l'alegría de les flors, a fer vibrar els meus sentits.

Vora el camí un taronger immens, quasi negre de tan esponerós, amb un núvol de branques florides, va surgir com una fita miraculosa.

—¡El primer,—vaig pensar.

A la seva sombra, uns musics camperols, al çò de dos violins i una gralla, feien dançar a les parelles joves; quasi totes les mosses duien en el gipó rams de flors de taronger, que 's compartien amb els fadrins, en la confidència de la dança.

Hi havia parelles, per çò, que no dançaven pas, però que, distretament, parlaven a redós de les branques baixes.

Jo vaig seure'm allí vora, un poc desil·lusionat. Tot era mirar aquell arbre misteriós, igual i distint de tots els altres, primera fita del meu camí. Més jo no vaig pas sapiguer veure-hi rès que tart o de lluny pogués aprofitar-me.

Vaig arronçar les espatlles.—¡Me sembla que hi perdo el temps, aquí...!—M'havía preparat les alforges: me lligava bé les espardenyes, i, desapercebut per aquelles colles de joves festejadors, anava a empendre de nou la ruta, quan, una fadrineta desaparellada, blonda i riallera, amb els cabells nuats a la espatlla, però tots escabellats de tanta llum, va passar prop meu. Duia un brot florit a les mans; i escuant entre les dents menudes i brilladores, una flor, me la va tirar al rostre, com una petita sageta disparada per l'arc dels seus llabis, prims i fonediços.

Jo no 'n vaig fer cabal.—Que és çàs...!—duia l'encantament d'un més enllà força més blau que el d'aquells ulls que 'm miraven.

Ella encara, una mica vinclada, hem sonrigué de lluny, fent un graciós geste amb el caparró, com si 'm convidés a la dança.

Més ja estava peu dret, amb el gaiato a les mans i les alforges a l'espatlla, i no vaig pas anar-hi.

I a fè que 'm posà content aquell somriure...! I a fè que la vaig trobar graciosa i escaienta; i jo 'm sentía també tot animat del ritme de la dança com si tal-ment els meus peus se dalissin per a esser-hi.

Més, estava encara més content d'haver trobat certes les paraules de l'estrany viatger, al indicar-me la ruta; i 'm dalia la impaciència d'arribar a terme.

La imatge d'aquella mossa i el sò dels violins *aquells, desseguida vàren fondres en la llunyanía.* Arribava aire i salabror de mar, que s'endugué fins l'última partícula i l'últim record d'aroma del taron-ger florit.

Però el camí era esperançador; i jo 'l vaig repen-dre ardidament, cantant cançons alegres.

No sé per quina combinació de pensaments, me venien sempre als llavis cançons de la meva vila; cançons que jo sabía de quan era infant, i que 'm donaven una força i un coratge magnífics.

Quan se fa camí sol, ara un are altre, comensen a venir a fer-vos companyía tot una munió de pensa-ments i de records, que no sabeu pas d'on surten. I jo que 'ls havía esvaït tots fins llavores, estava en aquells moments tot content de la seva companyía.

Entre ells anava tornant amb una força inconegu-da, el d'aquella mossa que 'm llençava, rient, un brot de toronger a la cara.

—On havía vist jo aquells ulls, abans d'aquell dia...?—em preguntava.

I després, com una mica de penediment, vaig fer esment d'aquell consell del desconegut, que 'm deia: —«L'ombra o 'l profit de l'un, t'ha de guiar fins a l'altre...»—Qui sap si ja havía desoït, per ignorància o impaciència, aquelles sàbies paraules...!?

Més els records, que poden ésser l'alegría del ca-mí, també 'n són la fadiga. Que n'hi ha que són com els follets dolents, que vos entrebanquen els passos, o se vos arrapen damunt, fent-vos doblegar les es-patlles cap a terra. I jo la comensava a sentir, com un fret estrany, aquella fadiga...

De més a més, perquè pel meu camí mateix, tor-naven, alegres, les parelles que jo havia deixat dançant baix el primer arbre del camí...

Una espurna d'esperança, llovores, feu aturar-me.

—Qui sap si passaria també aquella graciosa fa-drina del caparró esbullat...? Qui sap si sería a temps, encara, a escometrer-la, i fer camí junts tam-bé, saltant i dançant com aquelles parelles que pas-saven, *sense altra fretura de camí que la propia* alegría...!

Més se feia vespre: començaven a embolcallar-se de quietud totes les coses, i aquella blonda no venía. Ja no la veuría més!... i això que com més pensava en ella, més plena de gràcies la imaginava, i més descoratjat i més sol me sentia...

Però... quant de temps havía esmerçat esperant un ombra—(bonica si voleu, però ombra al fi)—de la meva fantasía? No ho sé? Més en tant les parelles que passàren pel meu camí, ja no 's vèien. Se sentía alguna rialla lluny, i prou. I a mi 'm mancava bon troç de camí a fer, encara.—*(Continuarà).*

MIQUEL DE PALOL.

A LA MEVA OMBRA

Misteriosa companya
que tant has vingut amb mí
i encara el desti t'afanya
a estendre 't per mon camí.

Sempre, al davant o al darrera,
t'haig de tenir, senyalant,
anant movent-te lleugera
mentre jo vaig avençant.

Sembla que vulguis guiar-me
sota el poder de la llum,
i no fas més que imitar-me
mentre ma vida es consum.

Va consumint el seu nombre
de forces, per no ésser més
que l'esperit d'una altra ombra,
que ha de vetllar mon després,

en la ideal existència
que forja el meu pensament,
sense constâ en ta presència
ni en rés del teu moviment.

Què esdevindràs quan jo mori,
si els passos que em tens seguits
no seran dol de qui em plori
ni l'obra dels meus escrits?

PLÁCID VIDAL.